

ROKOTIES PAGĀTNĒ

DEVĪTĀ NODARBĪBA

PETRA – NABATIEŠU GALVASPILSĒTA

Mūsdienās Petru sauc par sarkano rožu pilsētu, kas veca kā pasaka. Romiešu vēsturnieki apraksta šīs pilsētas arhitektūru un bagātību greznos vārdos. Ceļotāji, kuri turp devušies, atbraukuši atpakaļ ar aizraujošiem stāstiem par tās dīvainajiem tempļiem un kapenēm. Tomēr, kad ap 1200. gadu (mūsu ērā) pilsētu pameta tās iedzīvotāji, tā tika aizmirsta un pazuda laikā. Tās eksistence un vēsture bija zināma, tomēr neviens nezināja, kur tieši tā atradās. Tā tas bija līdz 1812. gadam.

JOHANS LUDVIGS BURKHARTS

Johans Ludvigs Burkharts ir dzimis 1784. gada 24. novembrī Lozannā, Šveicē. Viņš mācījās Vācijā un 1806. gadā devās uz Angliju, kur trīs gadus studēja Londonā un Kembridžā. 1809. gadā 25 gadu vecumā Āfrikas Asociācija Anglijā aicināja viņu doties uz Sahāras tuksneša dienvidiem izpētīt šo rajonu un tā apkārtni. Tas bija laiks, kad Āfrikas tumšie noslēpumi piesaistīja visus rietumniekus. Deivids Livingstons nevirzīja savas buras uz Āfrikas pusi vēl 31 gadu, un šī tumšā kontinenta noslēpumi tajā laikā tikai sāka atraisīties. Tas bija bīstams uzdevums, tomēr jaunais un piedzīvojumus meklējošais Burkharts pieņēma šo izaicinājumu.

Tā kā reģionā, kurā viņš plānoja pētījumus, pārsvarā valdīja islāma ticība, tad Asociācija viņam ieteica vispirms doties uz Sīriju un iedzīvoties starp musulmaņiem, iepazīties ar arābu valodu un musulmaņu kultūru. Johans Burkharts tieši tā arī darīja. Tomēr viņš darīja vēl daudz vairāk. Viņš iemācījās tekoši runāt arābu valodā tā, ka vietējie nevarēja pateikt, vai viņš ir ārzemnieks vai vietējais. Viņš tik labi pārzināja Korānu, ka bija spējīgs veiksmīgi diskutēt ar islāma skolotājiem par teoloģiskām lietām. Patiesībā, tas ir iemesls ticēt, ka viņš pieņēma musulmaņu ticību. Vismaz mēs zinām, ka pēc vairākiem gadiem viņš gāja svētceļojumā uz Meku; tas bija ceļojums, kas būtu nesis pēkšņu nāvi, ja vien viņš nebūtu musulmanis. Protams, viņš valkāja arābu drēbes, un stādījās priekšā kā *šeih Ibrahim ibn Abdullah*.

Kad viņš bija Sīrijā, viņš redzēja Hamatas akmeņus, par kuriem mēs jau runājām nodarbībā par hetiešiem. Viņš rakstīja par šiem akmeņiem savā dienasgrāmatā, kuru 1822. gadā publicēja Āfrikas Asociācija. Tas notika piecus gadus pēc viņa nāves.

1812. gadā viņš bija gatavs doties uz Āfriku, tādēļ viņš savu ceļojumu uzsāka dodoties uz Kairu, no kurienes viņš vēlējās pievienoties karavānai, kas devās dienvidu virzienā. Viņš nekad nenasniedza savu galamērķi, jo nomira 1817. gadā Kairā *trīsdesmit trīs* gadu vecumā, joprojām gaidot, kad karavāna šķērsos Sahāras tuksnesi. Tomēr savā ceļā no Damaskas uz Kairu viņš veica kādu brīnišķu atklājumu.

Burkharts devās pa Sarkanās jūras maršrutu, dodoties pa Akabas ceļu. Viņu pavadīja gids, kurš zināja ceļu. Ceļā viņš runāja par kādu dīvainu pamestu pilsētu, kas apslēpta akmens kalnos

netālu no Mozus ielejas (arābu val.: *Wadi Musa*). Burkharts ļoti vēlējās apciemot šo vietu, bet viņa gids uzstāja, ka tas nav pa ceļam un ka doties tajā virzienā ir bīstami. Burkharts saprata, ka, ja viņš turpinās uzstāt doties uz Mozus ieleju, tas varētu šķist aizdomīgi, tādēļ viņam ienāca prātā ģeniāls plāns. Viņš jau bija uzzinājis, ka Mozus ieleja atrodas netālu no Hora kalna, kurā tika apglabāts Ārons, un tieši pie viņa kapa ir uzcelta maza musulmaņu svētnīca. Musulmaņiem bija pieņemts pie šīs svētnīcas upurēt jēru. Savā dienasgrāmatā Burkharts rakstīja: *“Tādēļ es izlikos, ka vēlos upurēt jēru par godu Haroun (Āronam), jo es zināju, ka viņa kaps atrodas ielejas pašā galā, tādēļ es cerēju, ka šī stratēģija ļaus man redzēt pašu ieleju pa ceļam uz kapu. Šādai idejai mans gids nerunāja pretī. Viņš nevēlējās piesaukt sev nelaimi, atsakoties upurēt par godu Haroun, tādēļ viņš vairs nepretojās.”*

Vietējie iedzīvotāji parādīja viņam ceļu uz Mozus avotu, kur viņam bija jāveic upurēšana, jo no šīs vietas varēja redzēt kapu, lai gan tas bija visai tālu. Ja reiz viņš bija ticis tik tuvu savai iecerei, viņš nevarēja laist šo iespēju garām, tādēļ viņš dievbijīgi apgalvoja, ka savas nodošanās dēļ viņš nedrīkst iet īsāko ceļu. Elji ciematā viņš nolīga kādu, kas būtu viņa gids un palīdzētu tikt līdz kapam, kā arī nestu viņa jēru. Sekojot savam gidam pa ceļam uz ieleju, viņš dienasgrāmatā ierakstīja: *“šeit sākas senās lietas”*. Viņš neuzdrīkstējās apstāties un tās pētīt, jo baidījās izraisīt gidā aizdomas. Izejot no ejas (arābu val.: Siq), vārds, kādā sauca kalnu plaisu, kas ved uz ieleju, viņu pārsteidza redzētais. Mēs nezinām, kā viņam izdevās izpētīt dažas Petras īpatnības, bet arī par tām viņš rakstīja savā dienasgrāmatā. Tomēr, kad viņi bija šķērsojuši ieleju un atradās tempļa priekšā, viņa gids nosauca viņu par dārgumu mednieku un draudēja viņu nošaut. Tādēļ Burkharts steidzīgi upurēja savu jēru un, iestājoties tumsai, atgriezās ciematā. Viņš redzēja tikai mazumiņu no pilsētas drupām, tomēr viņš bija redzējis pietiekami, lai paziņotu pārsteigtajai pasaulei, ka viņš ir atradis pasakaino Petru.

VĒL PIRMS PETRAS

Aplūkosim šīs brīnišķīgās pilsētas vēsturi, jo tā ir sena un ļoti interesanta.

Ābrahāmam bija dēls vārdā Īzāks. Īzākam bija divi dēli – Jēkabs un Ēzavs. Viņu dzimšanas stāsts ir detalizēti aprakstīts Bībelē, tas arī vēlāk pieminēts abu brāļu dzīvesstāstos. Šis stāsts atrodams 1. Mozus grāmatā 25. nodaļā:

“Un Īzāks savas sievas dēļ stipri pielūdza Dievu, jo tā bija neauglīga; un Dievs ļāvās pielūgties un viņa sieva Rebeka kļuva grūta. Un divi bērni rosījās viņas miesās un viņa sacīja: “Vai tam tā būt? Kāpēc gan man tā notiek?” Un Tas Kungs viņai atbildēja: “Divi tautas ir tavā klēpī un divi ciltis izraisīsies no tavām miesām. Un cilts sacentīsies ar cilti varas dēļ, un vecākais kalpos jaunākajam.” Un kad viņas dienas piepildījās, lai tā dzemdētu, tad tiešām dvīņi bija tās klēpī. Tad pirmais iznāca viss sarkans kā spalvains apģērbs, tāpēc tie nosauca viņa vārdu Ēzavs; Bet viņa brālis tam sekoja un viņa roka bija satvērusi Ēzava papēdi, tāpēc viņa vārdu nosauca Jēkabs.”

Šī stāsta detaļu nozīmīgums diemžēl latviešu valodas tulkojumā nav acīmredzams, tomēr ebreju valodā, kurā šis stāsts ir uzrakstīts, nozīme ir pavisam skaidra.

Ebreju valodā vārds „Jēkabs” nozīmē ‘papēža satvērējs’ tas ir apzīmējums, kuram bija arī nozīme ‘krāpt’, ‘pievilt’. Vēlāk Ēzavs sūdzējās, ka Jēkabs *“(…) mani ir divi reizes pievīlis.”* (1. Mozus 27: 36) Šis vārds, protams, diezgan skaidri aprakstīja Jēkaba raksturu, jo šķiet, ka viņš bijis visai prasmīgs krāpnieks.

Ēzava stāvoklis medicīnas kontekstā ir labi pazīstams. To sauc par hipertrihozi. Tas piemīt bērnam, kurš ir piedzimis ar pārlietu lielu apmatojumu. Ēzava gadījums, šķiet, bijis visai akūts. Vēlāk Ēzavs dzīvoja Seīras zemē (1. Mozus 36:8), kura, iespējams, nosaukta Ēzava vārdā, jo *Seir* nozīmē matains un ebreju valodā arī kaza. Ēzavs laikam bijis visai matains, ja reiz ārēji līdzinājies kazai.

Ārēji Ēzava āda arī izskatījās sarkanīga. Ebreju valodā vārds sarkans ir *admoni*, kas atvasināts no ebreju vārda *adam*. Ēzavs tika saukts arī vārdā *Edom*, kuram ir tā pati vārda sakne, kas *Adam*. (1. Mozus 25:30). Viņam arī garšoja sarkanās lēcas; arī tam bija kāds sakars ar to, ka viņu sauca par Edomu. Viņa pēcteči ir zināmi kā edomieši (1. Mozus 36:9).

Abi brāļi un viņu raksturi veidojās un auga, tomēr, lai gan viņi bija dvīņi (ne identiskie), viņu uzvedība bija pilnīgi atšķirīga. “*Ēzavs kļuva izveicīgs mednieks, lauku cilvēks, bet Jēkabs bija klusas dabas vīrs un mājāja teltīs.*” (1. Mozus 25:27) Diemžēl viņu vecāki katrs mīlēja vienu dēlu vairāk: “*Un Īzāks iemīlēja Ēzavu, jo medījumi bija pēc viņa garšas, bet Rebeka vairāk mīlēja Jēkabu.*” (28. pants)

Jēkabu audzināja garīgi, tādēļ arī garīgais mantojums viņam bija svarīgs. Turpretī Ēzavam nebija tāda audzināšana, un, iespējams tādēļ, viņš bija kā apsēsts ar medišanu. Kādu dienu, kad Ēzavs devās medīt, viņš pārnāca mājās izbadējies un redzēja, ka Jēkabs gatavo viņa mīļāko sarkano lēcu virumu. Viņš lūdza Jēkabam lēcu virumu. Jēkabs redzēja, ka viņa brālis izmisīgi vēlējas ēdienu, un izmantoja šo iespēju kā vienošanos. “*Pārdod man papriekš savu pirmdzimtību.*” Ēzavs sacīja: “*Man tā kā tā jāmirst, ko man tur līdz pirmdzimtībai?*” (1. Mozus 25:31-32) Pirmdzimtība nozīmēja ne tikai, iespējams, divkāršu materiālo mantojumu, bet arī tiesības būt “garīgajai” ģimenes galvai. Ēzavs šai priekštiesībai nepiešķīra lielu nozīmi, tādēļ viņš nekavējoties piekrita šādai apmaiņai.

Tā kā brāļu tēvs Īzāks kļuva arvien vecāks, viņu piemeklēja vecuma aklums. Bailēs, ka tuvojas viņa nāves stunda (lai gan viņš vēl nodzīvoja 43 gadus), viņš pasauca savu vecāko dēlu Ēzavu, lai saskaņā ar tradīcijām sniegtu viņam ģimenes svētību. Tomēr vispirms viņš viņam lūdza paņemt savu loku un nometīt briedi, jo vecajam vīram ļoti garšoja brieža gaļu. Ēzavs aši piekrita un devās medībās.

Īzāka sieva Rebeka slepus noklausījās šo sarunu. Viņa atcerējās pravietojumu, kas tika izteikts dēlu dzimšanas laikā, un, tā kā viņa daudz vairāk mīlēja Jēkabu, viņa nolēma ņemt šo lietu savās rokās, lai pārliecinātos, ka pravietojums patiešām piepildīsies. Kad Ēzavs jau bija gabalā, viņa pasauca Jēkabu un pavēlēja tam nokaut divus jaunus āzīšus un pagatavot tos priekš sava tēva, un izlikties, ka viņš ir Ēzavs. Pat prasmīgais Jēkabs mazliet sabijās no šāda plāna, apgalvojot, ka viņš nav tik matains, kā viņa brālis, un ka viņa tēvs redzēs cauri šai viltībai. Bet Rebeka par visu bija padomājusi. Viņa lika Jēkabam apsiet ap rokām un kaklu kazlēnu ādu un apgalvot, ka viņš ir Ēzavs. Viņa uzstājīgā māte uzvarēja un Jēkabs piekrita, jo viņam patika apsolītie labumi.

Viņš sagatavoja gaļu un pasniedza to savam tēvam, apgalvojot, ka ir Ēzavs. Vecais, aklais vīrs bija aizdomu pilns, bet, kad viņš sajuta Jēkaba rokas, viņš nomierinājās un turpināja sniegt viņam ģimenes svētību.

Kad īstais Ēzavs atgriezās ar brieža gaļu, tika atklāta notikusī krāpšana, un Ēzava dusmas nebija valdāmas. Viņš apņēmas nogalināt Jēkabu tiklīdz kā viņu tēvs būs miris. Lai izvairītos no šīs tragēdijas, Rebeka aizsūtīja Jēkabu pie saviem radniekiem Hāranā, aptuveni 800 kilometru attālumā, un Jēkabs tur palika nākamās 20 gadus.

Iespējams, ka tieši tajā laikā Ēzavs pameta savas ģimenes mājas un apmetās uz dzīvi Petras tuvumā. Kad Jēkabs atgriezās, viņš *"(...) sūtīja vēstnešus savā priekšā pie sava brāļa Ēzava uz Seīras zemes Edoma apgabalu (...)"* (1. Mozus 32: 4) Ziņneši atgriezās ar satrauktu atbildi: *"Mēs nogājām pie tava brāļa Ēzava un tas jau nāk tev pretī, un četri simti vīru ir ar viņu."* (1. Mozus 32: 7) Acīmredzot Ēzavs vēlējās Jēkabam atriebties par pagātnes grēkiem. Atriebības stunda bija situsi.

Jēkabs bija pārbijies par notiekošo, viņš veica visus iespējamus piesardzības mērus, kādi vien viņam ienāca prātā, lai novērstu tuvojošos traģēdiju. Vispirms viņš Ēzavam nosūtīja vairākas dāvanas. Tās tika sūtītas, lai nomierinātu Ēzavu un parādītu, ka viņš neatgriežas, lai atņemtu viņam ģimenes mantojumu. Dāvanas parādīja, ka Jēkabam mantiska labuma netrūka. Jēkabs sadalīja savu ģimeni un pavadoņus, lai atsevišķi tiktos ar Ēzavu; tādā veidā, ja viena puse tiktu nogalināta, otrai vēl būtu iespēja izbēgt.

Tomēr pēdējā un vissvarīgākā lieta, ko Jēkabs izdarīja, bija šāda: viņš dedzīgi lūdza pēc Dieva aizsardzības. Jēkabs līdz sāpēm apzinājās, ka viņam nepienākas Dieva žēlastība un rūpes. Viņa alkatība un viltība bija vainojama Ēzava dusmās. Tomēr Dievs Bībelē tiek parādīts kā Dievs, kurš *"nedara mums pēc mūsu grēkiem un neatmaksā mums pēc mūsu noziegumiem."* (Psalmi 130: 10)

Jēkabs nožēloja savu pagātnes rīcību un viņa grēki tika piedoti. Jēkabam lūgšanā parādījās Dieva eņģelis: *"Kā tevi sauc?"* eņģelis jautāja. *"Jēkabs,"* lūdzējs atbildēja, apzinoties, ka viņa vārds tam atgādina par sāpīgajiem pagātnes grēkiem un apliecina, ka viņš ir papēža ķērējs – pievilējs. Tomēr viņu pārņēma dievišķs miers par to, ka viņš ir pieņemts un ka viņam ir dāvāta Debesu atzinība – viņa raksturs ir mainījies uz labo pusi. *"Tavs vārds turpmāk nebūs Jēkabs, bet Israēls (...)"* (1. Mozus 32: 22-29) Israēls nozīmē *cīnījies ar Dievu*, norādot, ka Jēkaba nožēlas lūgšanas ir atradušas labvēlību Dieva acīs. Tā nu Jēkaba divpadsmit dēli kļuva par Israēla divpadsmit ciltstēviem.

Šis atgadījums notika pie Jabokas upes brasla. Ammāna ir mūsdienu Jordānas (Jordānijas) galvaspilsēta. No Ammānas apmeklētāji dodas apmēram 30 kilometrus uz ziemeļiem, kamēr viņi nonāk līdz gravai. Ceļš gar šo gravu ved vairāk nekā 600 metru lejup, un tās beigās ir burbuļojoša straume. Tas ir Jabokas upes brasls. Iespējams, Jēkabam tā ir bijusi visai biedējoša pieredze – lūgt tieši šajā vientuļajā vietā, zinot, ka no rīta Ēzavs nāks no otras upes puses ar saviem 400 vīriem, lai atriebtos.

Tomēr Jēkaba lūgšana tika atbildēta. Abi brāļi salaba un šķīrās ar labākajiem vārdiem. *"Un Ēzavs tanī dienā atgriezās, pa savu ceļu iedams, Seīrā."* (1. Mozus 33: 16)

Nav zināms, vai Ēzavs patiešām apmetās pašā Petras ielejā, vai arī dzīvoja apkārtesošajā rajonā, tomēr viņa pēcteči pavisam noteikti ir dzīvojuši ielejā. Tā kā tā ir stratēģiski visdrošākā vieta, šķiet, ka visdrīzāk Ēzavs tieši šeit ir apmeties uz dzīvi un viņa pēcnācēji ir vairojušies. Drīz viņi kļuva par tautu, ar kuru vajadzēja rēķināties. Viņu ciltstēvu vārdi ir pierakstīti 1. Mozus grāmatā 36. nodaļā. Kamēr šī cilts kļuva par tautu, pār to valdīja vairāki ķēniņi (1. Mozus 36: 31).

GADSIMTUS VĒLĀK

Kad Israēla tauta pameta Ēģipti, viņi klejoja pa Sinaja pussalu 40 gadus, līdz pienāca laiks ieiet apsolītajā zemē. Viņu ceļš veda arī gar Edomu. Mēs nezinām, vai edomiešu cietoksnis ir atradies tieši Petrā, bet šķiet, ka visdrīzāk šī ir vieta, kurā mitis Edomas ķēniņš. Mozus prasība ķēniņam bija saprātīga: *"Ļauj mums iziet tavai zemei cauri! Mēs neiesim pa tīrumiem, nedz arī pa viņa*

dārziem, mēs nedzersim ūdeni no akām, kas ir izraktas; mēs iesim tikai pa lielceļ, kas ir ķēniņa ceļš, un mēs nenogriezīsimies ne pa labi, ne pa kreisi, tiekāms nebūsim izgājuši cauri tavām robežām.”
(4. Mozus 20:17)

Tomēr šis lūgums tika strupi noraidīts, turklāt atteikumam sekoja militāras varas iesaistīšana, un Isrāēla tautai bija jāiet apkārtceļš tālāk uz austrumiem, tuksnesī. Mūsdienās Petras apmeklētāji no Ammānas dodas dienvidu virzienā. Drīz pēc izešanas no Ammānas ir ceļu sazarojums, kurā atrodas ceļazīme. Bulta, kas norāda uz dienvidaustrumiem, vēsta, ka tas ir “Tuksneša ceļš”. Savukārt uz dienvidrietumiem aizvijas “Ķēniņa lielceļš”. Abi ceļi vēl mūsdienās tiek saukti tajos pašos vārdos, kā Bībeles laikos. Lai cik arī dīvaini tas nebūtu, lielākā daļa ceļotāju joprojām labāk izvēlas doties pa Tuksneša ceļu. Lai gan tas ir garāks, tas ir līdzenāks un mūsdienu transportlīdzekļiem ātrāks un izdevīgāks. Ķēniņa lielceļā atrodas divas stāvas ielejas, kuras ir apmēram 800 metrus dziļas, tādēļ ātra pārvietošanās ir neiespējama. Tomēr israēliešiem tas, protams, bija sākums, jo viņi bija nobažījušies un vēlējās doties tālāk pa izdevīgāko maršrutu, nevis klejot caur tuksnesi. Bet tas nebija lemts, tādēļ nogurušās ciltis devās austrumu virzienā.

Nākamais negadījums, kas pierakstīts Bībelē, ir Mozus brāļa Ārona, Isrāēla augstā priestera, nāve. Mozus tika pavēlēts ņemt Āronu un viņa dēlu Ēleāzaru, kurš ieņemtu viņa vietu, uz Hora kalnu. Tur Āronam novilkta priestera drēbes, kuras tālāk nodeva Ēleāzaram, un pēc tam, gluži kā noguris kareivis, Ārons apgūlās un nomira. (4. Mozus 20: 22-29)

No Petras pilsētas var redzēt garu, smailu virsotni – Hora kalna virsotni, un šis virsotnes galā ir balta musulmaņu svētnīca, kas uzcelta virs Ārona kapa, vismaz tā tiek lēsts. Tieši uz šo vietu Burkharts devās upurēt, kad viņš atklāja pazudušo Petras pilsētu. Tomēr diez vai šī ir patiesā Ārona apbedīšanas vieta. Mēs pat droši nezinām, vai šis patiešām ir tas pats senais Hora kalns. Ja Edoma ķēniņš būtu stājies pretī Isrāēlam pie Mozus ielejas ciemata, kas atrodas blakus Petrai, tad Hora kalns atrastos austrumos no Petras, nevis uz rietumiem, kā tas ir mūsdienās. Turklāt, šī vieta atrodas pārāk tuvu Petrai, jo Edoma ķēniņš diez vai būtu ļāvis bērnu ceremonijai ar visām tās izdarībām norisināties tik ļoti tuvu savai mītnei.

Tā nu israēlieši turpināja savu ceļu, un edomieši dzīvoja drošībā. Ieeja Petras ielejā ved caur šauru aizu, kas ir mazliet garāka par vienu kilometru un dažviet tikai pāris metru plata; tai ir klinšainas sienas, kas ir vairāk kā 100 metrus augstas. Lai šo taku nosargātu, būtu nepieciešama vien saujiņa karavīru. Ielejā atrodas augsts un plakans paugurs, kurš arābu valodā zināms kā *Um El Biyyara*, kas nozīmē *cisternu māte*, jo tajā ieraktas piecas ūdens cisternas. Šauri akmens pakāpieni ved uz virsotni. Tāpat tur ir izcirstas renes, pa kurām lietūs ūdens tiek novadīts līdz cisternai, tādā veidā nodrošinot ūdens rezerves gadījumam, ja viņus kāds ielenktu. Šis paugurs varētu būt vieta, kas Bībelē tiek saukta par Sela, kas ebreju valodā nozīmē *klints*. Arī Petra tulkojumā no grieķu valodas nozīmē ‘klints’.

CĪŅAS STARP ĒZAVA UN JĒKABA PĒCNĀCĒJIEM TURPINĀS

Tomēr edomiešu pašpāļavība viņus pievīla. Saskaņā ar Bībeli, viņu drošība nebija atkarīga no dabīgajiem šķēršļiem, nedz arī no cilvēku pūlēm, bet gan no viņu spējas pakļauties Dieva gribai. Kad viņi pameta savu ticību Ābrahāma Dievam, viņi arī atteicās no Viņa aizsardzības. Apmēram 1000. gadā pirms Kristus Isrāēla ķēniņš Dāvids iekaroja edomiešu zemi un visā valstī izvietoja

garnizonus, un piespieda viņus maksāt nodevas. Pēc 150 gadiem edomieši sacēlās pret Jūdas ķēniņu Jorāmu. Jorāms sakāva edomiešus kaujā, tomēr viņi atguva savu neatkarību, un viņiem vairs nebija jāmaksā nodevas israēliešiem. Astotajā gadsimtā pirms Kristus starp abām tautām atkal atsākās karš.

“Bet Amacja drosmes pilns izveda savus karapulkus cīņā un devās uz Sāls ieleju, kur viņš nokāva desmit tūkstošus Seīra dēlu. Bet citus desmit tūkstošus, kurus Jūdas dēli sagūstīja dzīvus, viņi uzveda klints virsotnē un nogāza tos no klints virsotnes, tā, ka tie visi tika sašķaidīti gabalos.” (2. Laiku 25: 11-12) Vārds, kas šajā pantā tulkots kā *klints*, ebreju valodā ir *sela*, un varētu apzīmēt klinšaino cietoksni Petrā. Ja tas tā ir, tad tas bija garš kritiens, pēc kura tikt sašķaidītam gabalos, jo klints sienas ir pilnīgi stāvas. No otras puses, grūti saprast, kādēļ jūdu armija tik daudz nopūlējās, lai dzītu pretiniekus 80 kilometru garā ceļā, lai pēc tam vienkārši tos nogāztu no klints. Noteicošie faktori, iespējams, nav pierakstīti. Varbūt tas bija kā varas pierādījums edomiešiem, kā brīdinājums, ja viņi turpmāk mēģinās sacelties.

Kad 6. gadsimtā pirms Kristus Nebukadnēcars devās karagājienā uz Jeruzalemi, edomieši pievienojās viņa armijai. Ar šo rīcību viņi faktiski pakļāvās Babilonijai un zaudēja savu patstāvību, tomēr, kā šķiet, vairāk par savu neatkarību viņi vērtēja iespēju atgriezties jūdiem, kuri patiesībā edomiešiem bija daudz tuvāki, nekā babilonieši. Edomieši liksmoja par jūdu sakāvi, un tieši šī iemesla dēļ Dievs viņiem pasludināja bargu spriedumu.

Par to varam lasīt jūdu pravieša Obadjas grāmatā. *„Tavas sirds uzpūtība ir tevi pievīlusi, jo tu dzīvo klinšu aizās savos augstajos mājokļos un tu domā savā sirdī: kas gan var mani nogrūst zemē? Bet, ja tu arī līdzīgi ērglim paceltos debesu augstumos un taisītu sev ligzdu starp zvaigznēm, Es tevi tomēr no turienes nogāzīšu!” saka Tas Kungs. (..) Tev nebūs nekad vairs tā sajūst prieku par tavu brāli viņa nelaimes dienā, un tev nebūs ļauni priecāties par Jūdas bērniem pazušanas dienā un nebūs būt lielmūtīgam tad, kad ir viņu bailības diena! Tev nebūs ieiet pa Manas tautas vārtiem viņas bēdu dienā, tev nebūs izjust prieku par viņu nelaimi, tev nebūs tvert pēc viņu mantas, viņiem pašiem pārdzīvojot briesmas un šausmas! Tev nebūs stāvēt krustcelēs, lai slepkavotu tos, kas no viņu ļaudīm paguvuši glābties; tev nebūs nodot ienaidnieku rokās arī pārējos viņu locekļus, kad viņi pārdzīvo nelaimes dienu!”* (Obadjas 1. nodaļa)

Tālāk pravietis pasludina Dieva spriedumu edomiešiem: *„Jo Tā Kunga diena jau visām tautām ir tuvu klāt nākusi. Kā tu esi rīkojies, tā notiks arī tev, un, ko tu esi nopelnījis, tas nāks atpakaļ pār tavu galvu! (..) Tik tiešām, tanī dienā,” saka Tas Kungs, “Es iznīcināšu Edoma gudros un likšu izzust katram saprātam Ēsava kalnu zemē; un tavi drosmes pilnie karavīri, Tēman, kritīs izmisumā, tā, ka visi ļaudis Ēsava kalnu zemē tiks iznīcināti!”* (Turpat)

Pravietis Jeremija, kurš arī dzīvoja tajā pat laikā, pieminēja: *„Edomai jātop par kaut ko sastingušu; ikvienam, kas tai ies garām, jābūt izbaiļu pārņemtam, un tas šņāks par visām tās ciešanām! Kā Sodoma un Gomora un to blakuspilsētas tika pavisam sagrautas,” saka Tas Kungs, „tā arī šeit neviens vairs nedzīvos un arī neuzturēsies.”* (Jeremijas 49: 17, 18)

NABATIEŠI

Līdz šo paredzējumu pilnīgam piepildījumam pagāja ilgs laiks, tomēr, līdzīgi kā gadījumos ar Babilonu un Ninivi, tie piepildījās precīzi un neapšaubāmi. Apmēram 3. gadsimtā pirms Kristus edomiešus aizstāja arābu nabatiešu cilts (iespējams, Ismaēla vecākā dēla Nebajota pēcnācēji; skat. 1. Laiku 1: 29). Nav zināms, vai tas notika ar militāra spēka palīdzību vai kā citādi, bet

nabatieši izspieda edomiešus no viņu kalnu cietokšņa, un pēdējie turpmāk apmetās Negevā uz dienvidiem no Jūdejas. Ap 100. gadu pirms Kristus makabejiešu karavadonis Hirkans nabatiešus uzveica un piespieda tos izpildīt apgraizīšanas rituālu un pieņemt jūdu reliģiju. Tomēr jūdiem drīz vien nācās izbaudīt šīs rīcības rūgtos augļus, jo no nabatiešu līnijas cēlās Herods Lielais, kurš uzurpēja varu pār jūdu tautu, un vēlāk pēc viņa pavēles tika noslepkavoti Betlēmes bērni.

Nabatieši izveidoja Petru par spēcīgu cietoksni un izskaistināja ar unikālas formas skulptūrām. Tempļi, kapenes un dzīvojamās telpas tika izcirstas krāsainajos un salīdzinoši mīkstajos klintīs iežos kalna nogāzē. Tieši pretim šaurajai aizai, pa kuru iespējams nokļūt Petrā, apmeklētājus sveicina varens klintī izcirsts templis. Arābi to mūsdienās pazīst kā El Khazneh, kas tulkojumā nozīmē 'dārgumu krātuve'. Redzēdami tempļa virsotnē veidojumu, kas līdzinājās lielai urnai, arābi domāja, ka tur varētu būt paslēpti lieli dārgumi, tāpēc viņi to apšaudīja ar savām šautenēm cerēdami, ka izdosies urnu pāršķelt un nenovērtējamie dārgumi paši iekritīs viņu gaidošajās rokās. Tomēr viņiem nācās vilties. „Urna” izrādījās vienkārši masīvs klints veidojums, un vienīgais, ko viņi panāca, bija ložu atstātās pēdas „urnas” sānos.

Ielejas tālākajā galā taka vijas kalnup un aizved pie vēl viena klintī izcirsta tempļa. To sauc par El Deir – 'klosteris'. Daži uzskata, ka tās ir kapenes, tomēr telpā atrodas akmens platformas, uz kurām sākotnēji varētu būt atradušās dievību skulptūras. Nabatieši pielūdza elkus un šai pielūgsmei viņiem bija divas īpašas „Augstienes”. Viena atradās paugura virsotnē un bija izcirsta monolītā klintī. Turpat atradās arī divi gigantiski akmens obeliski. Tie bija auglības simboli. Daži pētnieki uzskata, ka šajā „Augstienē” tikuši upurēti cilvēki, tomēr tam nav atrasti pierādījumi. Turklāt akmens plātne, kas kalpojusi par altāri, nav visai liela; uz tās pietiktu vietas vienīgi sīklopu, piemēram, kazu vai aitu upuriem.

Otra „Augstiene” ir apaļas formas un veidota no brīvi stāvošiem akmens blokiem. Kad romieši okupēja Tuvos Austrumus, viņus sasniedza stāsti par Petras pasakainajām bagātībām, tomēr tikai mūsu ēras 106. gadā Romas armija spēja iekļūt Petras ielejā. Imperators Trajāns lika cauri Petrai uzbūvēt bruģētu ceļu, kas savieno Sīriju ar Sarkano jūru. Šī ceļa bruģakmeņi joprojām ir atrodami gan Petras ielejā, gan šaurajā aizā, kas ved cauri kalnu grēdai. Pār ceļu tika uzcelti uzvaras vārti, un daļa no to arkas joprojām ir saglabājusies. Ceļa ziemeļu galā atradās liels no akmens blokiem būvēts Nabatiešu templis, no kura līdz mūsdienām saglabājusies apmēram puse. Romiešu ietekmē mainījās kapeņu arhitektūras formas. Kādam trīs stāvus augstai kapavietai fasāde bija izveidota līdzīgi romiešu pilij.

Kalna piekāpjē klintī tika izcirsts liels amfiteātris, kurā bija vietas apmēram 2000 skatītājiem. Šķita, ka Petru sagaida attīstība un pieaugoša labklājība. Bībeles draudīgie pravietojumi bija aizmirsti. Ceturtajā gadsimtā Petrā ienāca kristietība. Nesen tur tika atrastas varenas baznīcas drupas. Blakus esošajā klosterī tika atrasti vairāki daļēji saglabājušies rakstu ruļļi. Dažas no lielākajām kapenēm tika iztīrītas un pārveidotas par baznīcām; to akmens sienās tika iecirsti krusti. Šķiet, ka Petrā atradusies arī bīskapa rezidence. Tomēr mainoties karavānu ceļiem un maršrutiem, ar laiku Petrā iegriezās aizvien mazāk un mazāk tirgotāju un ceļotāju, un Petra pamazām pānīka.

Divpadsmitajā gadsimtā krustneši kādā no klinšainajām virsotnēm uzcēla savu cietoksni. Kad viņi devās prom, ielejā iestājās klusums, ko pārtrauca vienīgi nedaudzo vietējo nomadu kazu blēji. Petras varenlība bija pagājusi uz neatgriešanos – gluži kā Bībeles pravieši pirms gadsimtiem to bija paredzējuši.

*ROKOTIES PAGĀTNĒ ir Tiešsaistes Bībeles studiju neklātienes nodarbību programma.
Autortiesības aizsargātas.*

Apmeklējiet mūsu mājaslapu www.bibelesstudijas.lv vai sazinieties ar mums:
e-pasts: konsultants@bible.lv